

огледало на действителното положение и имаха голѣмъ дѣлъ въ културното повдигане на народа.

Импулсъ на първитѣ периодични издания, обаче, дава за-силващото се народно самочувство, изразяващо се въ силна реакция срещу поквареното грѣцко духовенство, и въ идеята за българско управление на българскитѣ епархии, и посетне — за отдѣлянето на българската църква. Печатътъ застана въ центъра на борбата, която начерта още Паисий Хилендарски съ своята история и въ 40-тѣ години подеха съ голѣма самоотверженостъ и силна енергия българитѣ въ Цариградъ. Особна заслуга за успѣха на тази борба има цариградскиятъ печатъ, който поддържаше неразривна връзка съ българскитѣ църковни дейци. Въ колонитѣ на почти всички ца-циградски и емигрантски вестници и списания, съ изключе-ние, разбира се, на революционнитѣ, които се отнасяха отри-цателно къмъ църковната борба, сж отбелязани, съ най-го-лѣми подробности, всички фази, презъ които тя е минала, изнесени сж всички документи, актове, решения и предло-жения. Нѣма дори прошение за отдѣляне отъ грѣцката църква или най-малко движение, което да не е било отбеля-зано и разгледано. Едни отъ периодичнитѣ издания се отли-чаватъ съ по-сдържанъ езикъ къмъ патриаршията („Цари-градски вѣстникъ“, „Свѣтъникъ“, „Врѣмя“ и др.) — други правѣха впечатление съ своя остъръ тонъ, крайна неприми-римостъ („България“, „Гайда“, „Македония“, „Право“ и др.); нѣкои одобряваха водената политика и развиваната дейностъ отъ църковнитѣ дейци („Свѣтъникъ“, „Врѣмя“ и др.), други смѣтаха погрѣшни тѣхнитѣ пѣтища („България“, „Турция“ и др.) — всички обаче бѣха съгласни, че положението на българския народъ подъ грѣцкото духовно иго е непоно-симо и че трѣбва, следователно, на всѣка цена да се подобри. Тѣй като въпросътъ за независима българска църква бѣше преди всичко политически, интересуващъ не само българи и гърци, но Турция, Русия и европейскитѣ сили, то българ-скиятъ печатъ, освенъ обикновени полемични статии за под-държане духа и настроението у българския народъ, обна-родоваше и студии, въ които въпросътъ се резглеждаше тео-ретично отъ историческа, национална, православна и чо-вѣшка гледна точка, въ които често пѣти съ голѣма вещина се излагатъ исканията на българитѣ. Цариградскиятъ печатъ, който проникваше навсѣкжде въ българскитѣ земи и пред-ставляваше, отъ една страна, връзка между народъ и цър-ковни дейци, а отъ друга се явяваше като осведомителъ на турското правителство и на цариградскитѣ посолски канце-лarii за настроението на маситѣ, не можеше, естествено, да не допринесе за заинтересуване на всички чужди и мѣстни срѣди съ църковния въпросъ, съ ускоряване на неговото разрешение.